

De Behoeften van Opvoeders binnen Dialoogactiviteiten

Een kwalitatief onderzoek naar de aansluiting van het aanbod van dialoogactiviteiten op de behoeften van opvoeders met betrekking tot informele sociale steun en informele sociale controle

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen, Derde Cursusjaar

Leonie L. Bakker - 6209637

Marloes M. Veen - 6257518

Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen

Utrecht, Nederland

Begeleider: Juul J. A. Schöpping

Tweede beoordelaar: Charlotte C. Vissenberg

Datum: 18 juni 2020

Aantal woorden: 6.595

Samenvatting

In de Nederlandse maatschappij lijkt opvoeden steeds meer een individuele zaak van ouders te zijn, hetgeen kan resulteren in een opvoedisolement. Dialoogactiviteiten trachten dit opvoedisolement weg te nemen door opvoeders de ruimte te bieden om met elkaar in dialoog over opvoeden te gaan. Huidig kwalitatief onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de behoeften van de opvoeders binnen deze dialoogactiviteiten met betrekking tot informele sociale steun en informele sociale controle. Op deze wijze beoogt huidig onderzoek te bestuderen in hoeverre het aanbod van de dialoogactiviteiten aansluit op deze behoeften. Er is onderzoek gedaan volgens het grounded theory design, waarbij semigestructureerde interviews zijn afgenomen met moeders van Nederlandse afkomst ($n=7$) vanuit vier verschillende dialoogactiviteiten. Huidig onderzoek toont aan dat dialoogactiviteiten voorzien in de behoeften van opvoeders aangaande informele sociale steun. Dialoogactiviteiten bieden namelijk de ruimte om met andere opvoeders in contact te komen, ervaringen uit te wisselen en praktische tips te delen. Voor het faciliteren van dit contact tussen opvoeders lijkt een laagdrempelige en vrije invulling van de bijeenkomsten een randvoorwaarde te zijn. Ten aanzien van informele sociale controle toont huidig onderzoek aan dat het aanbod van dialoogactiviteiten onvoldoende aansluit op de behoeften van opvoeders. Ondanks dat opvoeders aangeven te willen sparren over opvoedsituaties waarin informele sociale controle een thema is, is informele sociale controle in beperkte mate een onderwerp binnen de bijeenkomsten. Tenslotte wordt ingegaan op de bijdrage die de laagdrempelige opvoedingsondersteuning van dialoogactiviteiten kan leveren aan het realiseren van een sociale opvoedomgeving.

Sleutelwoorden: pedagogische civil society, dialoogactiviteiten, behoeften opvoeders, informele sociale steun, informele sociale controle

Abstract

In Dutch society, child upbringing has become an increasingly individual matter of parents, which has left parents with feelings of isolation regarding child upbringing. Dialogue activities aim at reducing these feelings of isolation by providing room for parents to engage in dialogue with other parents. Current qualitative research aims at exploring the parental needs within the dialogue activities regarding informal social support and informal social control. In this manner, current research intends to explore to what extent the dialogue activities satisfy these parental needs. The research was done according to the grounded theory design. Thereby, semi-structured interviews have been conducted with Dutch mothers ($n=7$) of four different dialogue activities. With regard to informal social support, current research shows that the dialogue activities satisfy the parental needs. The dialogue activities offer parents the opportunity to meet other parents and exchange experiences and practical tips. The accessible, non-binding

setting and the amount of freedom to choose the contents discussed seems to be a precondition for facilitating contact between parents. With regard to informal social control, current research shows that the dialogue activities insufficiently satisfy the parental needs. In spite of the parental need to discuss child upbringing situations in which informal social control is an issue, informal social control is hardly addressed within the dialogue activities. Finally, it is illustrated that through offering accessible parenting support, dialogue activities are able to contribute to the realization of a communal child upbringing environment.

Keywords: educative civil society, dialogue activities, parental needs, informal social support, informal social control

De Behoeften van Opvoeders binnen Dialoogactiviteiten

In Nederland lijkt er momenteel sprake te zijn van een paradoxaal verschijnsel: hoewel de prevalentie en zwaarte van de psychische problematiek bij Nederlandse jeugdigen relatief stabiel blijft, stijgt tegelijkertijd de vraag naar professionele hulp in de afgelopen decennia aanzienlijk (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu [RIVM], 2019; Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2019). Als verklaring voor deze stijgende vraag worden twee trends aangedragen. Ten eerste wordt in de Nederlandse individualistische samenleving opvoeden steeds meer als een privéaangelegenheid beschouwd, waarbij de veronderstelling heerst dat het falen en/of slagen van de opvoeding in handen van ouders ligt (Brinkgreve, 2008). De verstrekkende verantwoordelijkheid en het isolement van ouders resulteert in een 'opvoedingskramp', waarbij de neiging bestaat om lichte opvoedkwesties te problematiseren en te bestrijden door een beroep te doen op professionele hulp (De Winter, 2011). Ten tweede wordt deze neiging verder versterkt door het heersende At-Risk model in de jeugdzorg, waarin vroege risicodetectie en preventie van problemen centraal staan (Kesselring, 2014). Hierbij worden relatief lichte opvoedproblemen snel opgeschaald naar specialistische hulp (De Winter, 2008). Deze tendensen leiden ertoe dat zorgkosten en wachtlijsten stijgen (Kesselring, 2014).

Vanwege deze zorgelijke trends is er meer aandacht gekomen voor de versteviging van de sociale opvoedomgeving: de Pedagogische Civil Society (PCS) (De Winter, 2008). De PCS wordt gedefinieerd als een opvoedomgeving waarin burgers bereid zijn om in het publieke domein actief de verantwoordelijkheid voor het opvoeden van jeugdigen te delen, in de vorm van informele sociale steun en informele sociale controle (De Winter, 2008). Binnen deze sociale opvoedomgeving staat onderlinge betrokkenheid centraal tussen jeugd, ouders en buurtbewoners (Van Dijk & Gemmeke, 2010). De PCS kan, middels het faciliteren van deze sociale inbedding, de veerkracht van gezinnen verhogen (Van der Klein, Mak, & Van der Graag, 2011). De stelling dat de opvoedingscontext van een kind niet gelimiteerd is tot wat zich binnenshuis afspeelt, vindt eveneens ondersteuning in de ecologische systeemtheorie van Bronfenbrenner (1979). Deze theorie stelt dat de ontwikkeling van jeugdigen altijd is ingebed in een bredere context van sociale omgevingen en relaties.

Een belangrijk streven binnen de PCS betreft het vergroten van de onderlinge informele sociale steun (Kesselring, 2014). Informele sociale steun wordt in huidig onderzoek gedefinieerd als de sociale bronnen die individuen tot hun beschikking hebben of die hen aangereikt worden door anderen in de context van informele persoonlijke relaties (Gottlieb & Bergen, 2010). Informele sociale steun wordt onderscheiden in drie types: emotionele, instrumentele en informatieve steun. Emotionele steun toont zich in de opvoedingscontext onder meer in de vorm van betrokkenheid jegens opvoedvragen

en het verschaffen van een luisterend oor (Heaney & Israel, 2008; Kesselring, 2014). Opvoeders kunnen elkaar eveneens instrumenteel steunen door praktische hulp te verlenen, bijvoorbeeld door op andermans kinderen te passen (Heaney & Israel, 2008). Daarnaast kan er ook sprake zijn van informatieve steun, waarbij informatie en advies uitgewisseld worden (Heaney & Israel, 2008).

Het belang van deze informele sociale steun voor opvoeders wordt onderschreven door een aantal empirische studies. Zo is informele sociale steun een belangrijke bouwsteen voor de gezonde ontwikkeling van een jeugdige (Mannes, Roehlkepartain, & Benson, 2005). Het houdt namelijk positief verband met de mentale gezondheid van jeugdigen (Wight, Botticello, & Aneshensel, 2006; Hurd, Stoddard, & Zimmerman, 2013) en kan protectief fungeren tegen externaliserend probleemgedrag (Hagen, Myers, & Mackintosh, 2005). Daarnaast fungeert informele sociale steun voor opvoeders als protectief mechanisme tegen (opvoedgerelateerde) stressoren (McConnell, Breitzkreuz, & Savage, 2011) en bevordert het de capaciteit van opvoeders om het gedrag van hun kind adequaat te monitoren (Byrnes & Miller, 2012). Zodoende kan informele sociale steun een waardevolle bijdrage leveren aan de ontwikkeling van jeugdigen.

Naast informele sociale steun is een tweede streven binnen de PCS het bevorderen van informele sociale controle (Kesselring, 2014). In huidig onderzoek behelst informele sociale controle de handelingen die opvoeders verrichten ten behoeve van het voorkomen van ongewenst gedrag (Warner, 2007). Deze handelingen omvatten onder meer het toezicht houden op spelende buurtkinderen, het aanspreken van ouders op het ongepaste gedrag van hun kind en het terechtwijzen van jeugdigen die zich misdragen (Bellair & Browning, 2010). Empirische studies tonen aan dat informele sociale controle een positieve impact heeft op de ontwikkeling van jeugdigen. Zo is het negatief gecorreleerd met buurtgeweld en delinquentie van jongeren (Mazerolle, Wickes, & McBroom, 2010), heeft het een protectieve werking op de effecten van opgroeien in een gedepriveerde buurt (Odgers et al., 2009) en houdt het positief verband met het mentale welzijn van jeugdigen (Drukker, Kaplan, Feron, & Van Os, 2003).

Voor het realiseren van informele sociale controle lijken twee aspecten van belang, namelijk publieke familiariteit en de aanwezigheid van gedeelde normen (Wickes, Hipp, Sargeant, & Mazerolle, 2017). Publieke familiariteit, ofwel onderlinge bekendheid tussen buurtbewoners, lijkt allereerst voorwaardelijk te zijn voor het uitvoeren van informele sociale controle in de buurt (Blokland, 2008). Zo kan bekendheid de barrière om anderen aan te spreken op ongewenst gedrag opheffen (Kesselring, De Winter, Horjus, & Van Yperen, 2013) en zullen jeugdigen eerder bewust hun ongewenste gedrag veranderen als een bekende volwassene hen daarop wijst (Van Dijken, Stams, & De Winter, 2017). De aanwezigheid van gedeelde normen ten aanzien van (on)gewenst gedrag tussen buurtbewoners lijkt eveneens een voorwaardelijke conditie voor het

bewerkstelligen van informele sociale controle te zijn. De aanwezigheid van gedeelde normen verhoogt namelijk de bereidheid van burgers om op te treden bij ongewenste situaties (Sampson, 2012). Bewoners voelen immers minder schroom om buurtkinderen aan te spreken als zij weten dat de opvattingen over ongewenst gedrag gedeeld worden door de buurt (Reynald, 2010). Om deze gedeelde normen te realiseren is het essentieel dat er onderlinge bekendheid is tussen buurtbewoners (Kesselring et al., 2013).

Aangezien een inbedding in sociale netwerken centraal staat binnen de PCS, kan deze onderlinge bekendheid gefaciliteerd worden binnen de PCS (Van Dijk & Gemmeke, 2010).

Het belang van het verwezenlijken van de PCS wordt steeds meer erkend. Zo pleit de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO, 2012) voor de versterking van de sociaalpedagogische omgeving. In lijn met dit streven zijn tal van praktische initiatieven ontwikkeld die sociaal contact tussen opvoeders aanmoedigen, zoals mamacafés en huiskamerbijeenkomsten (Hilhorst & Zonneveld, 2013). Binnen deze initiatieven staat de dialoog over opvoeden centraal (Kesselring, De Winter, Van Yperen, & Horjus, 2015). Activiteiten die zich richten op het stimuleren van deze verbale dialoog over opvoeden worden dialoogactiviteiten genoemd (Kesselring et al., 2013). Dialoogactiviteiten creëren contactmomenten die opvoeders mogelijkheden verschaffen tot het uitwisselen van ervaringen en het bieden van emotionele en informatieve steun (Guest & Keatinge, 2009). Deze contactmomenten kunnen tevens de publieke familiariteit verhogen en daarmee de barrière om andere opvoeders aan te spreken op ongewenst gedrag verlagen (Kesselring et al., 2013). Zodoende kunnen dialoogactiviteiten bijdragen aan het bevorderen van de informele sociale steun en de informele sociale controle en zo een bijdrage leveren aan het versterken van de PCS. Dit is een waardevolle stap in de richting van het wegnemen van het opvoedisolement dat het 21^e-eeuwse gezinsklimaat karakteriseert (De Winter, 2011).

Ondanks dat er in de afgelopen decennia verschillende dialoogactiviteiten zijn ontwikkeld (Kesselring et al., 2015), is het empirisch onderzoek naar de behoeften van opvoeders binnen deze dialoogactiviteiten schaars (Kesselring, 2016; Asscher, Hermanns, & Deković, 2008; Van Egten, Zeijl, De Hoog, Nankoe, & Petronia, 2008). Vanwege deze empirische schaarste tracht huidig onderzoek de behoeften van opvoeders binnen dialoogactiviteiten aangaande informele sociale steun en informele sociale controle in kaart te brengen. Het is van belang om zicht te krijgen op deze behoeften, aangezien initiatieven gericht op opvoedingsondersteuning het beste werken als deze aansluiten op de behoeften van opvoeders (Van Egten et al., 2008). Kennis van de behoeften van opvoeders stelt de initiatieven immers in staat hun aanbod aan te passen aan deze behoeften (Gorissen, 2017). Derhalve kunnen huidige onderzoeksbevindingen bijdragen aan kwaliteitsverbetering van de onderzochte dialoogactiviteiten. Bovendien tracht huidig onderzoek een bijdrage te leveren aan het realiseren van een bottom-up

werkwijze van dialoogactiviteiten door gehoor te geven aan de behoeften van opvoeders (Van Dijk & Gemmeke, 2010). Door opvoeders een stem te geven in de invulling van het aanbod van de dialoogactiviteiten kunnen dialoogactiviteiten van en voor opvoeders worden. Dit is in lijn met het uitgangspunt van de PCS dat het eigenaarschap van initiatieven bij de opvoeders ligt (Van Dijk & Gemmeke, 2010). Kortom, de hoofdvraag van huidig onderzoek luidt: *In hoeverre sluiten dialoogactiviteiten aan op de behoeften van opvoeders met betrekking tot informele sociale steun en informele sociale controle?*

In onderstaande paragrafen zullen de methodologie, resultaten en de conclusie van huidig onderzoek uiteengezet worden. Allereerst zal de gebruikte kwalitatieve methodologie verder gespecificeerd worden. Vervolgens zullen de bevindingen beschreven worden, waarbij de volgende twee deelvragen behandeld worden: (1) *In hoeverre hebben dialoogactiviteiten voorzien in de behoeften van opvoeders met betrekking tot informele sociale steun?* (2) *In hoeverre hebben dialoogactiviteiten voorzien in de behoeften van opvoeders met betrekking tot informele sociale controle?* Tot slot wordt de conclusie gegeven en wordt er in de discussie ingegaan op de limitaties en praktische implicaties van huidig onderzoek. Afsluitend zullen enkele aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden besproken.

Methoden

Onderzoeksdesign

In de huidige studie is middels een kwalitatieve onderzoeksmethode getracht om de behoeften van opvoeders in kaart te brengen en op deze wijze de bestaande empirische schaarste te verkleinen. Kwalitatief onderzoek wordt gekenmerkt door een open benadering, waarbij op onbegrensde wijze informatie vergaard wordt (Boeije, 2010). Derhalve is het geschikt om beperkt bestudeerde onderzoeksterreinen, zoals huidig onderwerp, te verkennen. Kwalitatief onderzoek leent zich bovendien bij uitstek voor het verkrijgen van inzicht in de perspectieven en ervaringen van participanten (Flick, 2009). Zo zijn kwalitatieve onderzoeksmethoden niet begrensd door vooropgestelde antwoordmogelijkheden (Boeije, 2010), waardoor ze aangepast kunnen worden aan het unieke verhaal van elke participant (Ritchie, Lewis, McNaughton, & Ormston, 2014). Aangezien het perspectief van de opvoeders het uitgangspunt vormt binnen huidig onderzoek is de flexibiliteit van een kwalitatieve onderzoeksmethode gewenst.

Binnen huidig kwalitatief onderzoek is gebruik gemaakt van de grounded theory benadering (Glaser & Strauss, 1967). Aangezien het onderwerp van huidig onderzoek nog weinig bestudeerd is en er derhalve geen mogelijkheid is tot toetsing van vooropgestelde verwachtingen, is er gekozen voor grounded theory. Grounded theory wordt immers gekenmerkt door een open onderzoeksbenadering, waarbij op inductieve wijze vanuit de data een theorie wordt gegenereerd (Charmaz, 2006). Dat wil zeggen dat

de verzamelde data als basis dient voor de ontwikkeling van de codes, categorieën en thema's en dat de data niet wordt ingedeeld in vooraf opgestelde classificaties (Sbaraini, Carter, Evans, & Blinkhorn, 2011). Zo zijn in huidig onderzoek de interviewvragen gedurende de dataverzameling gedeeltelijk bijgesteld om belangrijke thema's die door de eerste participanten zijn benoemd bij de daaropvolgende participanten uit te vragen. Kortom, grounded theory is vanwege de open benadering een geschikt onderzoekstype om het beperkte bestudeerde onderzoeksterrein van behoeften van opvoeders aangaande dialoogactiviteiten in kaart te brengen.

Meetinstrumenten.

Binnen het huidige onderzoek is de data verzameld middels het afnemen van semigestructureerde interviews. Bij een semigestructureerd interview is er sprake van een vooropgesteld raamwerk van (open) vragen, waarbij er flexibele aanpassing mogelijk is aan de inbreng van de participant (Doody & Nonan, 2013). Hierdoor hadden de onderzoekers voldoende ruimte om in te gaan op de unieke behoeften en persoonlijke verhalen van de participanten (Ryan, Coughlan, & Cronin, 2009). Tegelijkertijd werd er middels het gebruik van een topiclijst (Bijlage A) sturing gegeven aan het interviewverloop, waardoor verzekerd werd dat de besproken onderwerpen relevant bleven voor de onderzoeksvraag. De topiclijst richtte zich grotendeels op het uitvragen van de behoeften en het aanbod aangaande informele sociale steun. Voor het bevragen van informele sociale controle is gebruik gemaakt van een vignet. Het vignet behelsde een schets van een hypothetische opvoedsituatie waarin een opvoeder informele sociale controle uitoefent (Bijlage B). Dit vignet fungeerde als stimulus om participanten na te laten denken over hun behoeften aangaande informele sociale controle (Jackson, Harrison, Swinburn, & Lawrence, 2015). Bovendien bood het vignet de participanten een concreet voorbeeld van informele sociale controle. Op deze wijze werd het relatief abstracte concept herkenbaar en begrijpelijk gemaakt.

Participanten

De onderzoeksgroep van huidig onderzoek omvatte zeven opvoeders ($n_{vrouw}=7$) die ten minste één bijeenkomst hebben bijgewoond van één van de volgende initiatieven: het Opgroeicafé in Dronten ($n=2$), de LimonadeBrigade in Werkendam ($n=1$), het Mamacafé in Maassluis ($n=1$) en het Mamacafé in Utrecht ($n=3$). Elk initiatief biedt dialoogactiviteiten aan voor opvoeders, waarbinnen getracht wordt om de verbale dialoog over opvoeden te stimuleren. Alle participanten hebben twee of meer bijeenkomsten van het desbetreffende initiatief bezocht. De participanten hadden een gemiddelde leeftijd van 34, variërend van 25 tot 45 jaar en hadden allen kinderen in de leeftijd van 1 tot 7 jaar. De participanten waren allen van Nederlandse afkomst en hadden ofwel middelbaar beroepsonderwijs ($n=3$) ofwel wetenschappelijk onderwijs gevolgd ($n=4$).

Procedure

Dataverzameling.

Ten behoeve van de participantenwerving is in huidig onderzoek gebruik gemaakt van een doelgerichte steekproeftrekking en een gemakssteekproefbenadering. In de eerste fase zijn op een doelgerichte wijze 17 verscheidene Nederlandse dialoogactiviteiten middels telefonisch contact, e-mail en/of Facebook benaderd. Van de 17 benaderde initiatieven waren de bovenstaande vier initiatieven bereid om deel te nemen. Tijdens de tweede fase van het wervingsproces hebben de contactpersonen van de initiatieven namens de onderzoekers contact gelegd met de opvoeders die de bijeenkomsten bijwonen, zowel via direct aanspreken als via een bericht op de Facebookpagina. Vanwege deze niet-systematische wijze van participantenbenadering is er gebruik gemaakt van een gemakssteekproef in de tweede fase van het wervingsproces (Neuman, 2014). De onderzoekers waren zich tijdens het wervingsproces bewust van de belasting die deelname aan het onderzoek voor de participanten met zich mee kan brengen. Derhalve is in de contactlegging met de opvoeders voortdurend benadrukt dat deelname geheel vrijwillig en vrijblijvend is.

Gezien het feit dat huidig onderzoek plaatsvond tijdens de coronacrisis in Nederland zijn de interviews digitaal afgenomen. Deze keuze was in lijn met de richtlijnen van het RIVM (2020). De interviews duurden gemiddeld 32 minuten, variërend van 26 tot 44 minuten. Door het digitaal afnemen van de interviews bevonden de participanten zich ten tijde van het interview in hun eigen vertrouwde thuisomgeving. Dit droeg bij aan het creëren van een open en veilig interviewklimaat waarin participanten vrijuit konden spreken (Boeije, 2010). Voorafgaand aan het interview is aan elke participant toestemming voor een geluidsopname gevraagd. Daarnaast is voorafgaand aan het interview naar elke participant een informed consent (Bijlage C) toegestuurd, waarin benadrukt is dat alle verstrekte gegevens vertrouwelijk en anoniem behandeld worden. Middels de informed consent zijn de participanten in staat gesteld om met volledige kennis van het onderzoek op vrijwillige basis te beslissen of zij wel of niet deelnemen aan huidig onderzoek (Neuman, 2014). Aan het begin van de interviews hebben de participanten deze informed consent mondeling gegeven.

Data-analyse.

De interviews zijn geanalyseerd middels het doorlopen van de coderingstappen behorend bij het grounded theory onderzoeksdesign (Boeije, 2010). Allereerst zijn de interviews getranscribeerd. Deze transcripten van de interviews vormden de data van het onderzoek en fungeerden derhalve als de basis van de data-analyse. Vervolgens zijn er vijf interviews in het computerprogramma NVivo (Bazeley & Jackson, 2013) open gecodeerd. Omwille van de relatief korte onderzoeksperiode en de tijdsintensiviteit van open coderen zijn enkel de eerste vijf interviews open gecodeerd, waarvan de eerste drie

door de onderzoekers samen. Vervolgens zijn op basis van deze open codes alle transcripten axiaal gecodeerd. Hierbij is aan de data een nieuwe betekenis verleend middels het samenvoegen van de codes in categorieën en clusters (Boeije, 2010). Deze axiale codes zijn tenslotte, middels selectief coderen, samengevoegd tot een coherent codeerschema. Dit codeerschema vormde het fundament van de resultatensectie.

Betrouwbaarheid en Validiteit

Om de onderzoekskwaliteit te verhogen, zijn in huidig onderzoek verschillende maatregelen getroffen om de betrouwbaarheid en validiteit van de verzamelde data te waarborgen (Boeije, 2010). Ten behoeve van de betrouwbaarheid, ofwel de consistentie van de metingen, is gebruik gemaakt van een vooropgestelde topiclijst om de thematische consistentie tussen de interviews te verhogen (Doody & Nonan, 2013). Om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te vergroten, zijn de eerste drie interviews door beide onderzoekers onafhankelijk gecodeerd, waarna de codes met elkaar vergeleken en samengevoegd zijn (Boeije, 2010). Op deze wijze is gewaarborgd dat de tekstfragmenten van de daaropvolgende interviews op vergelijkbare wijze door beide onderzoekers gecodeerd zijn. Het inzetten van meer dan één onderzoeker is eveneens bevorderend geweest voor de interne validiteit (Thurmond, 2001). Het doel van deze onderzoekerstriangulatie is immers om de kans op een bias te verkleinen die veelal ontstaat als één onderzoeker de data verzamelt, analyseert en rapporteert (Thurmond, 2001). Het perspectief van een tweede onderzoeker kan hier tegenwicht aan geven. Op deze wijze is de interne validiteit, ofwel de correspondentie tussen de beschrijving van de behoeften en de behoeften zoals die werkelijk worden ervaren door de participanten, verhoogd (Boeije, 2010). Ten behoeve van de externe validiteit, ofwel de overdraagbaarheid van het onderzoek, is het van belang om transparant te zijn ten aanzien van het methodologisch proces (Boeije, 2010). Derhalve zijn in huidig onderzoek alle genomen stappen en beslissingen geregistreerd in een logboek.

Resultaten

In huidig onderzoek zijn interviews afgenomen met zeven moeders van Nederlandse afkomst. De moeders hebben een gemiddelde leeftijd van 34 jaar. Elke moeder heeft één of meer kinderen in de leeftijd van 1 tot 7 jaar. Middels het afnemen van interviews is inzicht verkregen in de behoeften aangaande informele sociale steun en informele sociale controle die de moeders hadden voorafgaand aan het bezoeken van de desbetreffende dialoogactiviteit. Daarnaast is in de interviews ook het aanbod van de dialoogactiviteiten bij de participanten bevraagd. Op deze wijze kan beoordeeld worden in hoeverre het aanbod heeft voorzien in de behoeften van de opvoeders. In navolging van de twee deelvragen van huidig onderzoek, die zich richtten op respectievelijk informele sociale steun en informele sociale controle, zullen de resultaten in onderstaande paragrafen uitgesplitst worden naar informele sociale steun en informele

sociale controle. Binnen elke deelvraag zal onderscheid gemaakt worden tussen de behoeften van de opvoeders en het door de participanten waargenomen bijbehorende aanbod van de dialoogactiviteiten. Aangezien de behoeften van opvoeders het uitgangspunt vormen binnen huidig onderzoek, zullen deze als eerst besproken worden.

Informele Sociale Steun

Ten aanzien van de behoeften met betrekking tot informele sociale steun zijn op basis van de sterkste patronen binnen de verhalen van de moeders twee overkoepelende thema's geïdentificeerd: sociaal netwerk en gesprekspartner. Allereerst wordt het thema sociaal netwerk besproken, aangezien de behoefte aan een sociaal netwerk voor alle moeders de primaire reden was om één van de participerende dialoogactiviteiten te bezoeken. Vanuit de interviews kwam tevens naar voren dat een behoefte aan een gesprekspartner, ofwel in de vorm van medeopvoeders ofwel in de vorm van professionals, voor moeders een reden betrof om de dialoogactiviteiten te bezoeken. Zodoende is gesprekspartner het tweede thema dat besproken wordt.

Sociaal netwerk.

Contact met opvoeders in dezelfde levensfase. Alle participanten geven aan dat een behoefte aan sociaal contact de voornaamste reden was om de bijeenkomsten van de participerende dialoogactiviteiten te bezoeken. De participanten benadrukken daarbij dat ze hoofdzakelijk zochten naar contact met ouders die zich bevonden in dezelfde levensfase. Enkele moeders beschrijven dat de eerste fase van het moederschap turbulent is en dat ze zoekende zijn in hun nieuwe leven als ouder. Het hebben van contact met opvoeders die zich eveneens bevinden in deze beginfase van het ouderschap is volgens de moeders van grote waarde, aangezien bij hen een hoge mate van herkenning en begrip ervaren wordt. De behoefte aan contact met ouders in dezelfde levensfase lijkt bij de participanten voort te komen uit het missen van een dergelijk netwerk. Een moeder licht toe (p4): *"Als je net moeder bent geworden en je kent niet zo heel veel jonge mensen om je heen, dan is het soms best eenzaam."*

Duurzaam contact. Het merendeel van de moeders benoemt dat zij behoefte hadden aan structureel contact. Deze moeders beschrijven een wens om een nieuwe kennissenkring in de buurt op te bouwen. Echter wordt deze behoefte aan duurzaam contact niet door alle moeders gedeeld. Twee moeders geven aan dat zij geen behoefte hadden aan contact met de andere opvoeders buiten de bijeenkomsten om. Eén van deze moeders benoemt hierbij dat zij door de drukte van het leven met een pasgeboren baby geen tijd heeft voor structureel contact.

Laagdrempelig faciliteren van contact. Alle ondervraagde moeders geven aan dat het bezoeken van de dialoogactiviteit hen contact met andere ouders heeft opgeleverd. De participanten noemen hierbij enkele aspecten die voor hen hebben bijgedragen aan het faciliteren van dit contact. Allereerst geven alle moeders aan dat

tijdens de bijeenkomsten op laagdrempelige wijze contact gelegd kan worden met andere ouders. Een moeder licht toe (p2): *"Het is eigenlijk gewoon alsof je met een vriendin gaat koffiedrinken, maar dan met een hele grote groep baby's en moeders."* Binnen deze vrijblijvende setting komt het gesprek met andere ouders volgens alle participanten gemakkelijk tot stand en kan er tegemoet gekomen worden aan de behoefte aan sociaal contact die het merendeel van de moeders met elkaar delen. Tevens wordt door enkele moeders aangegeven dat de initiatiefnemers van de dialoogactiviteiten, die de vaste gezichten vormen binnen de bijeenkomsten, het contact tussen ouders kunnen aanmoedigen. Zo vertelt een moeder over de rol van de initiatiefnemer in het stimuleren van de dialoog (p4): *"Zij laat heel natuurlijk mensen met elkaar kletsen. Zij kan die verbinding heel makkelijk leggen."*

Faciliteren van duurzaam contact. Het merendeel van de ondervraagde moeders geeft aan dat zij, buiten de bijeenkomsten om, activiteiten ondernemen met andere moeders die zij door het bijwonen van de dialoogactiviteit hebben leren kennen. Het merendeel van de moeders benadrukt dat zij structurele vriendschappen hebben opgebouwd met de andere opvoeders van de bijeenkomsten. De participanten noemen verschillende factoren die voor hen hebben bijgedragen aan het verduurzamen van het contact met de andere opvoeders. Zo wordt allereerst aangegeven dat georganiseerde activiteiten voor de ouders buiten de bijeenkomsten, zoals een avond uiteten, in dit opzicht waardevol zijn. Ten tweede geven enkele moeders aan dat zij (dagelijks) online contact houden met andere moeders via Facebook en WhatsApp. Tenslotte wijst een aantal moeders op de rol die zij zelf kunnen spelen bij het tot stand komen van duurzaam contact. Zij geven aan dat het hiervoor belangrijk is om een open, sociale houding te hebben en zelf ook initiatief te nemen in het contact leggen met andere opvoeders.

Gesprekspartner.

Uitwisselen van ervaringen. Alle ondervraagde moeders vertellen dat zij voorafgaand aan de bijeenkomsten behoefte hadden aan diepgaander contact, namelijk de behoefte om ervaringen uit te wisselen. Deze behoefte bestaat voornamelijk uit het hebben van andere opvoeders als gesprekspartners, waarmee ze kunnen sparren over opvoedingsmoeilijkheden die ze ervaren en waarmee ze praktische (opvoed)tips kunnen uitwisselen. Enkele moeders geven binnen deze behoefte specifiek aan dat ze voornamelijk de wens hadden om hun eigen opvoedingservaringen met ouders te delen die zich in eenzelfde fase bevinden. Ze willen graag hun persoonlijke verhalen en ervaringen kwijt bij andere moeders en zoeken daarbij naar herkenning en erkenning die ze veelal niet vinden binnen hun familie- en vriendenkring. Een moeder geeft bovendien aan dat ze de wens had om haar eigen verhaal met jonge moeders te delen om zo als rolmodel op te treden en tot steun voor hen te zijn.

Professionele ondersteuning. Een minderheid van de participanten geeft aan dat een behoefte aan een professionele gesprekspartner één van de redenen was om de dialoogactiviteiten te bezoeken. Hierbij benoemen ze hoofdzakelijk dat ze van gedachten wilden wisselen met de professionals die vaste gezichten zijn binnen de dialoogactiviteiten. Deze moeders ervoeren elk individuele opvoedproblemen waarvoor ze zoekende waren naar professioneel advies.

Emotionele ondersteuning. De dialoogactiviteiten bieden moeders de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen. Opvoeders kunnen binnen de bijeenkomsten hun persoonlijke verhalen delen met andere opvoeders en met hen sparren over opvoedsituaties. De ondervraagde moeders geven aan dat zij binnen de bijeenkomsten herkenning in de verhalen van anderen en erkenning van hun eigen verhaal vinden. Een moeder licht toe (p7): "*Soms is het gewoon fijn dat een moeder het alleen al begrijpt. Dat ze zegt 'wat vervelend'. Dat helpt gewoon.*" Enkele moeders geven eveneens aan dat ze ervaren tot steun te zijn voor andere ouders door hen een luisterend oor te bieden of met hen de eigen ervaringen te delen.

Vertrouwelijke sfeer. De sfeer binnen de bijeenkomsten speelt een belangrijke rol bij het tot stand komen van deze emotionele ondersteuning. De moeders beschrijven allen dat er binnen de bijeenkomsten een sfeer van vertrouwen heerst, waarbij opvoedingsmoeilijkheden in alle openheid door ouders gedeeld worden. Volgens een moeder is het de veilige, open en niet-oordelende sfeer binnen de bijeenkomst die diepgaand contact met anderen mogelijk maakt en voorwaardelijk is voor het delen van eigen verhalen.

Informatieve ondersteuning. Naast bovenstaande emotionele ondersteuning, benadrukken alle participanten dat binnen de bijeenkomsten informatieve steun wordt geboden. Deze informatieve ondersteuning wordt allereerst door opvoeders onderling geboden middels het uitwisselen van kennis en praktische opvoedtips. Dit varieert van het vragen en het geven van praktische tips bij opvoedproblemen tot het bieden van inzicht in de eigen opvoedingsideeën. Het merendeel van de participanten geeft aan deze informatieve ondersteuning te waarderen. Zo beschrijft een moeder dat uitwisseling van informatie het gevoel van samen opvoeden versterkt. De blootstelling aan verscheidene opvoedingsvisies heeft bij enkele participanten bovendien geresulteerd in een groter begrip en openheid voor andere opvoedingsstijlen. Het merendeel van de moeders onderschrijft het belang van vrije invulling van de bijeenkomsten voor het realiseren van deze informatieve ondersteuning. Door deze vrije invulling kunnen ouders zelf thema's aandragen en kan er gesproken worden over onderwerpen waar ouders tegenaan lopen.

Daarnaast wordt binnen alle participerende dialoogactiviteiten professionele ondersteuning geboden, ofwel door de vaste interne professionals binnen de initiatieven die veelal deskundig zijn op opvoedgerelateerde domeinen als borstvoeding, ofwel door

het regelmatig organiseren van workshops waarin diverse externe professionals hun kennis kunnen delen. Het merendeel van de participanten waardeert deze professionele ondersteuning. Zo wordt door enkele moeders aangegeven dat ze het als prettig ervaren dat persoonlijke problemen gedeeld kunnen worden met de vaste interne professionals en dat ze vragen kunnen stellen aan zowel externe als interne professionals.

Informele Sociale Controle

Naast het informeren naar de behoeften en het aanbod aangaande informele sociale steun is in de interviews middels een vignet getracht om de behoeften van de moeders met betrekking tot informele sociale controle in kaart te brengen. Uit de interviews blijkt dat er een behoefte bestaat aan het sparren over het aanspreken van andere kinderen en opvoeders op ongewenst gedrag binnen de dialoogactiviteiten. Binnen onderstaand thema aanspreken van opvoeders en kinderen zal verder op deze behoefte ingegaan worden. Hierbij wordt wederom onderscheid gemaakt tussen de behoeften van moeders en het aanbod van de dialoogactiviteiten.

Aanspreken van opvoeders en kinderen.

Samen opvoeden. Het merendeel van de moeders geeft aan een behoefte te hebben om de opvoeding meer gezamenlijk te doen. Zij benoemen dat opvoeden niet per definitie een individuele zaak van ouders is. Zo benadrukt één van de moeders (p1): *"Vanuit de historie gezien zijn kinderen altijd opgegroeid in communities, waarbij je de rollen van opvoeden verdeeld. Dat je als community de zorg draagt voor kinderen."*

Enkele participanten beschrijven bovendien de rol van de huidige individualistische samenleving in het ontbreken van dit gemeenschappelijk opvoeden. Een moeder licht toe (p5): *"We leven in een individualistische maatschappij waarin iedereen het maar moet kunnen en weten. En dan mis je een stam, een soort gemeenschap om mee te sparren."* Dit gemeenschappelijk opvoeden is volgens het merendeel van de moeders van belang. Zo benadrukt een moeder dat ze het waardeert als andere opvoeders in de publieke ruimte verantwoordelijkheid nemen voor het ongewenste gedrag van haar kind en hem daarop aanspreken, aangezien je als ouder niet altijd alles kunt zien wat er gebeurt.

Spreken over informele sociale controle. Alle moeders geven aan dat ze behoefte hebben om met andere opvoeders in gesprek te gaan over het aanspreken van anderen op ongewenst gedrag. De participanten lijken echter van mening te verschillen over de wenselijkheid van het daadwerkelijk verrichten van deze informele sociale controlehandelingen. Zo benadrukken enkele moeders dat een andere opvoeder haar kind mag aanspreken als deze zich misdraagt. Een andere moeder twijfelt aan de wenselijkheid van informele sociale controlehandelingen en benoemt dat zij het als een ouderregel ervaart om niet een ander kind of een andere ouder aan te spreken op ongewenst gedrag. Bovendien geven enkele participanten expliciet aan dat zij het

aanspreken van anderen als lastig ervaren door het bestaan van uiteenlopende opvoedvisies. Ondanks deze verschillende visies geven alle moeders aan een behoefte te hebben om met andere ouders te sparren over de verscheidene manieren waarop informele sociale controle verricht kan worden. Een moeder licht toe (p4): *"In de speeltuin gebeurt ook wel eens iets wat je niet wilt. Dan is het fijn om van elkaar te weten wat een goede manier van aanspreken is en wat niet."*

Rol van onderlinge bekendheid. Enkele moeders benoemen dat onderlinge bekendheid van invloed is op zowel de neiging tot aanspreken van andermans kind als op de mate van acceptatie van corrigerend gedrag van anderen. Zo beschrijven moeders dat ze een barrière ervaren bij het aanspreken van onbekende ouders en kinderen. Daarnaast geeft één van de moeders aan dat zij corrigerend gedrag van een onbekende ouder over het algemeen niet accepteert.

Informele sociale controle geen thema binnen de bijeenkomsten. Ondanks bovenstaande behoefte aan het sparren over informele sociale controle benadrukken alle moeders, op één na, dat het aanspreken van anderen geen onderwerp betreft binnen de bijeenkomsten van de participerende dialoogactiviteiten. Een moeder schrijft dit gebrek aan aandacht voor het samen opvoeden toe aan de leeftijd van de doelgroep van het initiatief. Ze geeft aan dat het bij de pasgeborenen veelal draait om verzorging en dat het daadwerkelijke opvoeden nog niet begonnen is in deze fase. Enkele moeders vertellen aan dat het aanspreken van andermans kinderen tussen de opvoeders onderling weleens ter sprake komt, maar dat het tijdens de bijeenkomsten geen centraal onderwerp is.

Discussie

Huidig kwalitatief onderzoek trachtte antwoord te geven op de volgende hoofdvraag: *"In hoeverre sluiten dialoogactiviteiten aan op de behoeften van opvoeders met betrekking tot informele sociale steun en informele sociale controle?"*. De onderzoeksbevindingen hebben daarmee zowel wetenschappelijke als maatschappelijke relevantie, aangezien de onderzoeksresultaten de potentie hebben om zowel de empirische schaarste met betrekking tot de behoeften van opvoeders te verkleinen als de kwaliteit van dialoogactiviteiten binnen de PCS middels een bottom-up benadering te verhogen. Om zicht te krijgen op de behoeften van opvoeders en het aanbod van dialoogactiviteiten zijn semigestructureerde interviews afgenomen met Nederlandse moeders ($n=7$), variërend in de leeftijd van 25 tot 45 jaar. Deze moeders hebben allen twee of meer bijeenkomsten van de volgende dialoogactiviteiten bezocht: het Opgroeicafé in Dronten, de LimonadeBrigade in Werkendam, het Mamacafé in Maassluis en het Mamacafé in Utrecht.

Ten aanzien van de eerste deelvraag, die zich richtte op informele sociale steun, toont huidig onderzoek aan dat het aanbod van dialoogactiviteiten voorziet in de

behoeften van de opvoeders met betrekking tot informele sociale steun. De behoefte aan sociaal contact, ofwel van incidentele of structurele aard, is voor alle moeders één van de voornaamste redenen om de dialoogactiviteiten te bezoeken. Zij gaven aan een sociaal netwerk van ouders te missen en derhalve een sterke wens te hebben om dit sociale contact op te bouwen. De 21e-eeuwse individualistische tijdsgeschiedenis waarin opvoeden steeds meer een individuele zaak van ouders lijkt te zijn geworden, biedt een mogelijke verklaring voor het ontbreken van een dergelijk sociaal netwerk (De Winter, 2011). Een belangrijke bevinding hierbij is dat de moeders hoofdzakelijk op zoek waren naar contact met andere ouders die zich eveneens bevinden in de beginfase van het ouderschap. De moeders benoemden dat deze beginfase een turbulente periode betreft, waarin ze zoekende zijn naar de invulling van hun nieuwe leven als ouder. Dit is in lijn met empirische studies die aantonen dat de transitie naar ouderschap als een zeer stressvolle en moeilijke periode wordt ervaren (Redshaw & Martin, 2014; Gilmer et al., 2016; Wilkins, 2006). Sociaal contact met andere ouders die zich in dezelfde turbulente periode bevinden, wordt door de moeders dan ook als waardevol ervaren. De bevindingen van huidig onderzoek tonen aan dat dialoogactiviteiten voorzien in deze behoefte aan sociaal contact. De laagdrempelige setting van de bijeenkomsten lijkt een belangrijk mechanisme te zijn in het faciliteren van dit sociale contact. Bovendien blijkt uit huidig onderzoek dat dialoogactiviteiten duurzaam contact tussen opvoeders kunnen faciliteren. Deze bevinding verschilt van wat een eerdere effectstudie naar initiatieven binnen de PCS heeft aangetoond (Kesselring et al., 2015). Deze studie heeft namelijk gevonden dat het bijwonen van dialoogactiviteiten niet resulteert in duurzaam contact met andere opvoeders. De onderzochte dialoogactiviteiten van deze studie hadden een eenmalig karakter. De initiatieven in huidig onderzoek zijn echter allen van structurele aard. Daarom lijkt het structureel plaatsvinden van bijeenkomsten binnen dialoogactiviteiten voorwaardelijk te zijn voor het opbouwen van duurzaam contact.

Met betrekking tot de drie types informele sociale steun die worden onderscheiden (Heaney & Israel, 2008; Kesselring, 2014), blijkt uit huidig onderzoek dat de dialoogactiviteiten zich met name lenen voor het uitwisselen van emotionele en informatieve ondersteuning. Zo heerst er volgens de moeders binnen de bijeenkomsten een sfeer van vertrouwen, waarbij persoonlijke verhalen en ervaringen in alle openheid door ouders gedeeld kunnen worden. Dat dialoogactiviteiten geschikt zijn voor het bieden en ontvangen van deze emotionele steun is ook gevonden in een eerdere studie (Kesselring et al., 2015). Dialoogactiviteiten kunnen daarmee voorzien in de behoefte aan emotionele ondersteuning die bij de moeders in huidig onderzoek leeft. Deze behoefte aan emotionele steun is in lijn met eerder onderzoek dat aantoonde dat opvoeders binnen voorzieningen die zich richten op opvoedingsondersteuning zoekende

zijn naar een gesprekspartner, waarbij ze herkenning, erkenning en een luisterend oor kunnen vinden (Van Egten et al., 2008).

Naast de behoefte aan emotionele ondersteuning toont huidig onderzoek aan dat er bij moeders ook een behoefte bestaat aan informatieve ondersteuning, waarbij ze van elkaar willen leren door het uitwisselen van praktische opvoedtips. Uit huidig onderzoek blijkt dat dialoogactiviteiten voorzien in deze behoefte. Er wordt binnen de bijeenkomsten veel ruimte geboden voor het onderling uitwisselen van kennis en tips over onderwerpen waar opvoeders zelf tegenaan lopen. Deze vrije invulling van de bijeenkomsten lijkt een faciliterende rol te spelen in deze informatieve ondersteuning.

Een interessante bevinding betreft dat een behoefte aan informatieve ondersteuning van professionals slechts bij een minderheid van de moeders leeft. Deze bevinding is tegenstrijdig met eerder empirisch onderzoek dat stelt dat ouders van jonge kinderen voornamelijk zoekende zijn naar initiatieven die hun professionele opvoedingsondersteuning kunnen bieden (Kurth et al., 2016). Een mogelijke verklaring voor de beperkte behoefte aan professionele ondersteuning betreft de handelingsverlegenheid van ouders die inherent is aan het individualistische idee dat opvoeden een privéaangelegenheid van de opvoeders is (Kesselring, 2014). Uit angst om als onbekwame opvoeders gezien te worden, zijn ouders terughoudend in het delen van lichte en tijdelijke problemen met professionals (Van Egten et al., 2008). Ondanks deze aanvankelijke terughoudendheid gaven de opvoeders in huidig onderzoek aan de praktische adviezen en hulp van professionals wel degelijk te waarderen. Zodoende kan gesteld worden dat de moeders het aanbod van dialoogactiviteiten ook op het gebied van professionele ondersteuning als prettig ervaren.

Ten aanzien van de tweede deelvraag, die zich richtte op informele sociale controle, toont huidig onderzoek aan dat het aanbod van dialoogactiviteiten onvoldoende aansluit op de behoeften van opvoeders met betrekking tot informele sociale controle. Er lijkt bij de moeders een behoefte te bestaan om in huidige individualistische samenleving het opvoeden meer gemeenschappelijk aan te pakken. Verantwoordelijkheid dragen voor het gedrag van andere ouders en kinderen wordt door hen als belangrijk beschouwd. Deze behoefte aan een gezamenlijke opvoedingsverantwoordelijkheid is niet in lijn met het 21^e-eeuwse individualistische opvoedklimaat (Kesselring, 2014). Er lijkt zodoende een collectivistische behoefte te leven onder de opvoeders in huidig onderzoek. Echter bestaat bij de moeders onzekerheid over hoe deze collectivistische behoefte aangaande informele sociale controle ingevuld dient te worden. Wegens een onzekerheid over de wijze van aanspreken van anderen, wensen zij met andere ouders te sparren over de verscheidene manieren waarop informele sociale controle verricht kan worden. Ondanks deze wens wordt informele sociale controle als thema nauwelijks tot niet aangehaald binnen de bijeenkomsten van de dialoogactiviteiten. De setting van een dialoogactiviteit

leent zich hier daarentegen volgens de moeders bij uitstek voor. Zo kan binnen de laagdrempelige setting van de bijeenkomsten in alle openheid over opvoedsituaties worden gesproken waarin informele sociale controle een thema is. Bovendien kunnen dialoogactiviteiten onderlinge bekendheid faciliteren doordat opvoeders met elkaar in contact komen. In lijn met eerder onderzoek (Blokland, 2008), toont huidig onderzoek aan dat deze onderlinge bekendheid een belangrijke voorwaarde lijkt te zijn voor het uitoefenen van informele sociale controlehandelingen.

Er is echter een aantal kritische kanttekeningen te plaatsen bij dit onderzoek. Ten eerste is de omvang ($n=7$) van de onderzoeksgroep beperkt. Derhalve is enige voorzichtigheid met betrekking tot generaliseren van de resultaten geboden. Er zijn enkele maatregelen genomen om de validiteit van de verzamelde data te waarborgen. Ten aanzien van deze externe validiteit is de overdraagbaarheid van huidig onderzoek verhoogd door een transparante verslaglegging van het methodologische proces. Daarnaast is getracht om de interne validiteit te waarborgen middels het inzetten van meerdere onderzoekers. Een tweede kanttekening betreft de homogeniteit van de onderzoeksgroep. Alle participanten waren immers moeders van een Nederlandse afkomst. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op het bestuderen van de behoeften van vaders en opvoeders met een diverse etnische achtergrond. Literatuur toont aan dat interventies zich voornamelijk richten op de behoeften van moeders (May & Fletcher, 2013), terwijl blijkt dat vaders eveneens kunnen profiteren van soortgelijke ondersteuning (Potter & Carpenter, 2010). Bovendien is het relevant om de behoeften van opvoeders met een diverse etnische achtergrond in kaart te brengen, aangezien deze behoeften kunnen verschillen van autochtone opvoeders (Van Egten et al., 2008). Vanwege de relatief korte onderzoeksperiode betreft een laatste kanttekening dat in huidig onderzoek de cyclus van de grounded theory onderzoeksbenadering niet in zijn geheel is doorlopen. Zo heeft huidig onderzoek geen gebruik gemaakt van de theoretische steekproeftrekking die kenmerkend is voor de grounded theory benadering (Boeije, 2010). Vanwege het korte tijdsbestek kon in huidig onderzoek geen tweede fase van steekproeftrekking worden doorlopen, waarin participanten geworven worden naar aanleiding van de resultaten van de eerste analyse. Huidig onderzoek heeft derhalve vooral een eerste basislaag van een theorie gelegd. Ten behoeve van de verdere theorieontwikkeling is het van belang dat de bovenstaande aanbevelingen betreffende het onderzoeken van diverse onderzoeksgroepen in acht worden genomen.

De bevindingen van huidig onderzoek hebben implicaties voor de praktijk. Allereerst lijkt de laagdrempelige en vrije invulling van de bijeenkomsten, waarin veel ruimte is voor de eigen inbreng van ouders, een randvoorwaarde te zijn voor het faciliteren van contact tussen opvoeders. Door de vrije invulling van de bijeenkomsten kunnen dialoogactiviteiten gehoor geven aan de behoefte van opvoeders om ervaringen

uit te wisselen. Ten aanzien van het realiseren van duurzaam contact lijkt het structureel plaats laten vinden van de bijeenkomsten een voorwaarde te zijn. Daarnaast kunnen sociale media waardevolle ondersteuningsmiddelen zijn in het faciliteren van duurzaam contact. Tot slot, gezien de behoefte aan een gezamenlijke opvoedingsverantwoordelijkheid is het opnemen van informele sociale controle als thema binnen dialoogactiviteiten een belangrijke praktijkaanbeveling. Dit kan gedaan worden door de verscheidene manieren van aanspreken van andere opvoeders en kinderen en de wenselijkheid hiervan binnen de bijeenkomsten met opvoeders te bespreken.

Concluderend toont huidig onderzoek aan dat opvoeders in de individualistische Nederlandse samenleving, waarin opvoeding een privéaangelegenheid van ouders is geworden, behoefte hebben aan een meer gezamenlijke wijze van opvoeden. Ze zijn zoekende naar een sociaal netwerk en een gesprekspartner waarmee ze ervaringen en praktische tips kunnen uitwisselen, zowel op het gebied van informele sociale steun als op het gebied van informele sociale controle. Huidig onderzoek laat zien dat dialoogactiviteiten een waardevolle rol kunnen spelen in het bieden van laagdrempelige opvoedingsondersteuning. Dialoogactiviteiten hebben dan ook een grote potentie voor het realiseren van een sociale opvoedomgeving. Het is in navolging van het gedachtegoed van de PCS zodoende van belang te investeren in deze activiteiten. Zij kunnen tenslotte een plek vormen waar het individualisme van het 21^e-eeuwse opvoedklimaat plaats kan maken voor het gezamenlijk opvoeden. Opvoeden is immers geen zaak van ouders alleen.

Referenties

- Asscher, J., Hermanns, J., & Deković, M. (2008). Behoeftte aan opvoedingsondersteuning van ouders aan jonge kinderen. *Pedagogiek*, 28(2), 114-127. Geraadpleegd van <https://www.aup.nl/en/journal/pedagogiek>
- Bazeley, P., & Jackson, K. (2013). *Qualitative data analysis with NVivo*. Londen: Sage.
- Bellair, P. E., & Browning, C. R. (2010). Contemporary disorganization research: An assessment and further test of the systemic model of neighborhood crime. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 47, 496-521.
doi:10.1177/0022427810375578
- Blokland, T. (2008). *Ontmoeten doet ertoe*. Rotterdam: Vestia.
- Boeije, H. R. (2010). *Analysis in qualitative research*. Londen: Sage.
- Brinkgreve, C. (2008). Modern ouderschap. In W. Koops, B. Levering, & M. De Winter (Red.), *Opvoeding als spiegel van de beschaving. Een moderne antropologie van de opvoeding* (pp. 126-136). Amsterdam: SWP.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Byrnes, H. F., & Miller, B. A. (2012). The relationship between neighborhood characteristics and effective parenting behaviors: The role of social support. *Journal of Family Issues*, 33, 1658-1687. doi:10.1177/0192513X12437693
- Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS]. (2019). *Jaarrapport Landelijke Jeugdmonitor 2019*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl/nl/publicatie/2019/48/jaarrapport-2019-landelijke-jeugdmonitor>
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. Londen: Sage.
- De Winter, M. (2008). Het moderne van kindermishandeling. In W. Koops, B. Levering, & M. De Winter (Red.), *Opvoeding als spiegel van de beschaving. Een moderne antropologie van de opvoeding* (pp. 150-165). Amsterdam: SWP.
- De Winter, M. (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding. Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*. Amsterdam: SWP.
- Doody, O., & Noonan, M. (2013). Preparing and conducting interviews to collect data. *Nurse Researcher*, 20, 28-32. doi:10.7748/nr2013.05.20.5.28.e327
- Drukker, M., Kaplan, C., Feron, F., & Van Os, J. (2003). Childrens' health-related quality of life, neighbourhood socio-economic deprivation and social capital. A contextual analysis. *Social Science & Medicine*, 57, 825-841. doi:10.1016/S0277 9536(02)00453-7
- Flick, U. (2009). *An introduction to qualitative research, 4th edition*. Londen: Sage.
- Gilmer, C., Buchan, J. L., Letourneau, N., Bennett, C. T., Shanker, S. G., Fenwick, A., & Smith-Chant, B. (2016). Parent education interventions designed to support

- the transition to parenthood: A realist review. *International Journal of Nursing Studies*, 59, 118-133. doi:10.1016/j.ijnurstu.2016.03.015
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Chicago, IL: Aldine.
- Gorissen, W. (2017). *Samen lerend doen wat werkt. Een nieuwe kijk op evidence-based practice in zorg en welzijn voor jeugdigen en gezinnen*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Gottlieb, B. H., & Bergen, A. E. (2010). Social support concepts and measures. *Journal of Psychosomatic Research*, 69, 511-520. doi:10.1016/j.jpsychores.2009.10.001
- Guest, E. M., & Keatinge, D. R. (2009). The value of new parent groups in child and family health nursing. *The Journal of Perinatal Education*, 18(3), 12-22.
Geraadpleegd van <https://www.springerpub.com/the-journal-of-perinatal-education.html>
- Hagen, K. A., Myers, B. J., & Mackintosh, V. H. (2005). Hope, social support and behavioral problems in at-risk children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 75, 211-219. doi:10.1037/0002-9432.75.2.0
- Heaney, C. A., & Israel, B. A. (2008). Social networks and social support. In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Red.), *Health behavior and health education* (pp. 189-210). Geraadpleegd van http://www.dphu.org/uploads/attachements/books/books_1483_0.pdf#page=227
- Hilhorst, P., & Zonneveld, M. (2013). *De gewoonste zaak van de wereld. Radicaal kiezen voor de pedagogische civil society*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Hurd, N. M., Stoddard, S. A., & Zimmerman, M. A. (2013). Neighborhoods, social support and African American adolescents' mental health outcomes: A multilevel path analysis. *Child Development*, 84, 858-874. doi:10.1111/cdev.12018
- Jackson, M., Harrison, P., Swinburn, B., & Lawrence, M. (2015). Using a qualitative vignette to explore a complex public health issue. *Qualitative Health Research*, 25, 1395-1409. doi:10.1177/1049732315570119
- Kesselring, M. C. (2014). Actieve burgers en actieve professionals in de pedagogische civil society. In K. Jurrius, & H. Toppinga (Red.), *Opvoeden in betrokkenheid: Lessen uit de wetenschap* (pp. 19-30). Amsterdam: SWP.
- Kesselring, M. C. (2016). *Partners in parenting: A study on shared childrearing responsibilities between parents and nonparental adults* (Doctoral dissertation, Utrecht University).
- Kesselring, M. C., De Winter, M., Horjus, B., & Van Yperen, T. (2013). Allemaal opvoeders in de pedagogische civil society. Naar een theoretisch raamwerk van

- een ander paradigma voor opgroeien en opvoeden. *Pedagogiek*, 33, 5-20.
doi:10.5117/PED2013.1.KESSE
- Kesselring, M. C., De Winter, M., Van Yperen, T., & Horjus, B. (2015). De pedagogische civil society in de praktijk: Een studie naar de effecten van de activiteiten binnen het programma allemaal opvoeders. *Pedagogiek*, 35, 263-284.
doi:10.5117/PED2015.3.KESS
- Kurth, E., Krähenbühl, K., Eicher, M., Rodmann, S., Fölmli, L., Conzelmann, C., & Zemp, E. (2016). Safe start at home: What parents of newborns need after early discharge from hospital. A focus group study. *BMC Health Services Research*, 16, 1-14. doi:10.1186/s12913-016-1300-2
- Mannes, M., Roehlkepartain, E. C., & Benson, P. L. (2005). Unleashing the power of community to strengthen the well-being of children, youth, and families: An asset-building approach. *Child Welfare*, 84(2), 233-250. Geraadpleegd van <http://web.b.ebscohost.com.proxy.library.uu.nl>
- May, C., & Fletcher, R. (2013). Preparing fathers for the transition to parenthood: Recommendations for the content of antenatal education. *Midwifery*, 29, 474-478. doi:10.1016/j.midw.2012.03.005
- Mazerolle, L., Wickes, R., & McBroom, J. (2010). Community variations in violence: The role of social ties and collective efficacy in comparative context. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 47, 3-30. doi:10.1177/0022427809348898
- McConnell, D., Breitzkreuz, R., & Savage, A. (2011). From financial hardship to child difficulties: Main and moderating effects of perceived social support. *Child: Care, Health and Development*, 37, 679-691. doi:10.1111/j.1365-2214.2010.01185.x
- Neuman, W. L. (2014). *Understanding research*. Harlow: Pearson Education.
- Odgers, C. L., Moffitt, T. E., Tach, L. M., Sampson, R. J., Taylor, A., Matthews, C. L., & Caspi, A. (2009). The protective effects of neighborhood collective efficacy on British children growing up in deprivation: A developmental analysis. *Developmental Psychology*, 45, 942-957. doi:10.1037/a0016162
- Potter, C., & Carpenter, J. (2010). Fathers' involvement in sure start: What do fathers and mothers perceive as the benefits? *Practice: Social Work in Action*, 22, 3-15. doi:10.1080/09503150903521728
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling [RMO]. (2012). *Ontzorgen en normaliseren. Naar een sterke eerstelijns jeugd- en gezinszorg*. Geraadpleegd van <http://www.aoo.nl/downloads/2012-05-16-EK-b.pdf>
- Redshaw, M., & Martin, C. (2014). The couple relationship before and during transition to parenthood. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 32, 109-111. doi:10.1080/02646838.2014.896146

- Reynald, D. M. (2010). Guardians on guardianship: Factors affecting the willingness to supervise, the ability to detect potential offenders, and the willingness to intervene. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 47, 358-390. doi:10.1177/0022427810365904
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu [RIVM]. (2019). *Mentale gezondheid van jongeren: Enkele cijfers en ervaringen*. Geraadpleegd van https://www.rivm.nl/sites/default/files/2019-05/011281_120429_RIVM%20Brochure%20Mentale%20Gezondheid_V7_TG.pdf
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu [RIVM]. (2020). Nieuw coronavirus (COVID-19). Geraadpleegd op 1 april 2020, van <https://www.rivm.nl/coronavirus/covid-19>
- Ritchie, J., Lewis, J., McNaughton, C., & Ormston, R. (2014). *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers*. Londen: Sage.
- Ryan, F., Coughlan, M., & Cronin, P. (2009). Interviewing in qualitative research: The one to-one interview. *International Journal of Therapy and Rehabilitation*, 16, 309-314. doi:10.12968/ijtr2009.16.6.42433
- Sampson, R. J. (2012). *Great American city: Chicago and the enduring neighborhood effect*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Sbaraini, A., Carter, S. M., Evans, R. W., & Blinkhorn, A. (2011). How to do a grounded theory study: A worked example of a study of dental practices. *BMC Medical Research Methodology*, 11(128), 1-10. Geraadpleegd van <https://bmcmmedresmethodol.biomedcentral.com/>
- Thurmond, V. A. (2001). The point of triangulation. *Journal of Nursing Scholarship*, 33, 253-258. doi:10.1111/j.1547-5069.2001.00253.x
- Van der Klein, M., Mak, J., & Van der Gaag, R. (2011). *Professionals en vrijwilligers (organisaties) rond jeugd en gezin. Literatuur over samenwerken in de pedagogische civil society*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Van Dijk, M., & Gemmeke, M. (2010). *De kracht van de pedagogische civil society. Versterking van een positieve sociale opvoed- en opgroeiomgeving*. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Folder-Allemaal-opvoeders.pdf>
- Van Dijken, M., Stams, G.-J., & De Winter, M. (2017). Children's experiences and perceptions of street culture, parental supervision, and parental mediation in an urban neighborhood. *Journal of Community Psychology*, 45, 999-1010. doi:10.1002/jcop.21906
- Van Egten, C., Zeijl, E., De Hoog, S., Nankoe, C., & Petronia, E. (2008). *Gezinnen van de toekomst. Opvoeding en opvoedingsondersteuning*. Den Haag: E-Quality.
- Warner, B. D. (2007). Directly intervene or call the authorities? A study of forms of

neighbourhood social control within a social disorganization framework.

Criminology, 45, 99-129. doi:10.1177/0022427809348898

Wickes, R., Hipp, J., Sargeant, E., & Mazerolle, L. (2017). Neighborhood social ties and shared expectations for informal social control: Do they influence informal social control actions? *Journal of Quantitative Criminology*, 33, 101-129.

doi:10.1007/s10940-016-9285-x

Wight, R. G., Botticello, A. L., & Aneshensel, C. S. (2006). Socioeconomic context, social support, and adolescent mental health: A multilevel investigation. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 115-126. doi:10.1007/s10964-005-9009-2

Wilkins, C. (2006). A qualitative study exploring the support needs of first-time mothers on their journey towards intuitive parenting. *Midwifery*, 22, 169-180.

doi:10.1016/j.midw.2005.07.001

Bijlage A Topiclijst

Topic	Voorbeeldvragen
1. Introductie	1a. Bedanken voor aanwezigheid en tijd 1b. Introductie van onszelf: benoemen studie, studiejaar 1c. Introductie van het onderzoek: <ul style="list-style-type: none"> - Uitleg over de pedagogische civil society - Onderzoek naar initiatieven die dialoog over opvoeden stimuleren - Onderzoek naar de ervaringen van deelnemers binnen deze dialoogactiviteiten
2. Toestemming vragen/verlenen	2a. Toelichting over vertrouwelijke en anonieme behandeling van de informatie (weglaten van irrelevante persoonlijke gegevens, vervangen van namen door participantnummers, geen verstrekking aan derden). 2b. Toestemming vragen audio-opname. 2c. Mondelinge toestemming informed consent <ul style="list-style-type: none"> - Heeft u het gelezen en begrepen? - Gaat u akkoord met de beschreven voorwaarden? 2d. Start audio-opname.
3. Demografische factoren	Van welk initiatief woont u bijeenkomsten bij? Sekse, etniciteit, leeftijd, leeftijd van het kind/de kinderen. <i>Ben je van Nederlandse achtergrond of heb je een andere afkomst?</i>
4. Invulling van de dialoogactiviteiten van het initiatief	4a. Hoe vaak woont u de bijeenkomsten bij? 4b. Hoe gaat een bijeenkomst in zijn werk? <ul style="list-style-type: none"> - Wat is de setting van de bijeenkomst? - In hoeverre wordt de bijeenkomst klassikaal gegeven? - In hoeverre staat de invulling van de bijeenkomst van tevoren vast?
5. Verwachtingen met betrekking tot het initiatief	5a. Waarom besloot u om naar een bijeenkomst te gaan? Wat zocht u daar vooral? <ul style="list-style-type: none"> - Focuste zich dat voornamelijk op inhoudelijk vlak: bijvoorbeeld opvoedtips, antwoorden van professionals op opvoedvragen etc. Of was er ook een behoefte aan het contact met andere ouders? U kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan het delen van uw verhaal met anderen. <i>Herkenning vinden/begrip/samen erover praten/weten dat je er niet alleen voor staat.</i> Of: behoefte aan contact met professional? Informatievoorziening? 5b. Doorgaand op het contact met andere opvoeders, waar had u de meeste behoefte aan?

	<p>- Als ze geen specifieke behoeften hadden van tevoren: → Heeft u naar aanleiding van het bezoeken van de bijeenkomsten op dit vlak van contact behoeften ontwikkeld? Zo ja, welke?</p>
<p>6. Positief ervaren onderdelen/elementen</p>	<p>6a. Met betrekking tot bovenstaande verwachtingen, bijvoorbeeld op het gebied van contact, wat ziet u daarvan terugkomen binnen de bijeenkomsten?</p> <p>6b. Wat heeft u voornamelijk geholpen? Waar heeft u veel aan gehad? <i>Kunt u daar een voorbeeld van geven?</i></p> <p>6c. Wat mist u nog binnen het initiatief? Waarop zouden ze zich nog meer kunnen inzetten? Wat kan er beter?</p>
<p>7. Informele sociale steun</p>	<p>7a. Als u terugdenkt aan de bijeenkomsten, hoe verliep het contact met de andere ouders?</p> <ul style="list-style-type: none"> - In hoeverre deelt u uw eigen verhaal tijdens de bijeenkomsten? Zo ja, in hoeverre vindt u dat fijn? Zo nee, in hoeverre heeft u daar behoefte aan? - In hoeverre is er ruimte om te reageren op de verhalen van andere opvoeders? En hoe vindt u dit? - Worden er ook tips gegeven door de andere opvoeders of wordt u wellicht gewezen op wat u anders/beter zou kunnen doen? (<i>informele sociale controle</i>) Zo ja, wat vindt hier u van? Vindt u dit fijn? <p>7b. In hoeverre ziet u de ouders buiten de bijeenkomsten om? <i>Dit kan eveneens toevallig zijn of daadwerkelijk afgesproken.</i> En hoe vindt u dat? <i>Als hier wel behoefte voor is, maar niet gerealiseerd wordt: kan het initiatief hier een rol in spelen? Op welke manier kan dat volgens u? Wat zou u fijn vinden?</i></p> <p>7b. Wat is de rol van de professional hierin? In hoeverre sturen ze dit contact?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stimuleert de professional het gesprek tussen ouders? Zo ja, op welke wijze? - Stimuleert de professional het praten over eigen ervaringen/verhalen? - Wat vindt u hiervan? Vindt u dat fijn?

8. Informele sociale controle	<p><u>Vignet</u></p> <p>Vignet wordt voorgelegd:</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat vindt u van het gedrag van de opvoeders in deze situatie?- In hoeverre is zo'n situatie voor u herkenbaar? Heeft u ook zo iets wel eens ervaren?- Hoe zou u het vinden als andere opvoeders elkaar en elkaars kinderen aanspreken op ongewenst gedrag?- Hoe zou u zelf handelen?- Zijn er situaties waarin u ook andermans kinderen of ouders aanspreekt op ongewenst gedrag? (<i>voorwaarden</i>)- Is een vergelijkbare situatie wel eens besproken in een bijeenkomst? Zo niet, zou u dat goed vinden om te doen? Waarom?
9. Afsluiting	<p>9a. Benoemen dat we een hoop besproken hebben, is er nog iets wat u kwijt zou willen?</p> <p>9b. Danken voor deelname</p> <p>9c. Heeft u er behoefte aan om het onderzoek na afronding in te zien?</p>

Topic	Wetenschappelijke verantwoording
1c.	<p><i>Uitleg die gegeven wordt over pedagogische civil society:</i> Pedagogische civil society is een opvoedomgeving waarin ouders en medeopvoeders zich gezamenlijk inzetten voor het opgroeien en opvoeden van jeugdigen (De Winter, 2008). Het contact tussen verschillende opvoeders, bijvoorbeeld in een buurt, wordt hierbij als heel belangrijk gezien (Kesselring, 2014).</p> <p>Naast dit contact, vindt men het belangrijk om in zo'n opvoedomgeving toegankelijke, laagdrempelige hulp te bieden voor gezinnen bij het opvoeden (Kesselring, 2014).</p> <p>Verschillende initiatieven proberen deze opvoedhulp te geven door opvoeders bij elkaar te brengen en te praten over opvoeding. Wij doen onderzoek naar deze initiatieven. Een voorbeeld van zo'n initiatief is X. Voor ons onderzoek zijn wij geïnteresseerd in de ervaringen en behoeften van ouders die een bijeenkomst van zo'n initiatief hebben bijgewoond. Hierbij is het van belang om te weten dat er geen fout of goed antwoord is. We zijn vooral geïnteresseerd in uw ervaringen.</p>
3.	<p>Ten eerste wordt de sekse van de participanten bevraagd. Het is belangrijk om de samenstelling van de groep in kaart te brengen om de resultaten te kunnen plaatsen. Zo is het voor de vergelijkbaarheid van de resultaten van belang om te weten wat de steekproef betreft van het onderzoek. Voor ons onderwerp is het zodoende relevant om te weten of de behoeften voortkomen uit voornamelijk moeders of vaders; de behoeften van deze groepen aangaande dialoogactiviteiten kunnen immers van elkaar verschillen. Bovendien vertelden onze contactpersonen binnen de initiatieven ons dat de bijeenkomsten voornamelijk door moeders wordt bijgewoond. Ook in eerder onderzoek is te zien dat de onderzoeksgroep voornamelijk uit vrouwen bestaat (Asscher, Hermanns, & Deković, 2008; Kesselring, De Winter, Van Yperen, & Horjus, 2015).</p> <p>Daarnaast wordt er gevraagd naar de leeftijd van de kinderen van de opvoeders. Het is immers van belang om te weten tot welke leeftijdscategorie de kinderen van de opvoeders, die opvoedingsondersteuning zoeken, behoren. De opvoedingsondersteuning richt zich namelijk voornamelijk op ouders van jonge kinderen, omdat de vroege ontwikkelingsperiode van cruciaal belang is voor de verdere ontwikkeling van kinderen (Asscher et al., 2008).</p> <p>Binnen huidig onderzoek wordt eveneens gevraagd naar de etnische achtergrond. Uit onderzoek van Bertrand, Hermanns, & Leseman (1998) blijkt immers dat de behoeften van allochtone gezinnen, als Turkse en Marokkaanse gezinnen, anders of groter is bij opvoedingsondersteuning dan bij autochtone Nederlandse gezinnen. Zo hebben zij meer behoefte aan steunbronnen en zouden ze graag inhoudelijke onderwerpen als tweetalige opvoeding willen behandelen in opvoedingsondersteuning. Aangezien de behoeften in</p>

	<p>opvoedingsondersteuning naar etnische achtergrond dus kunnen verschillen, wordt in huidig onderzoek deze demografische factor meegenomen. Ook gezien de datering van het onderzoek is het interessant om te onderzoeken of dit heden ten dage nog steeds het geval is.</p>
4a.	<p>In huidig onderzoek wordt gevraagd naar hoe vaak ouders de bijeenkomsten van het betreffende initiatief hebben bezocht. Dit is van belang om in kaart te brengen. Onderzoek geeft immers aan dat structurele deelname/contactname een belangrijke voorwaarde is voor doelen die verder gaan dan het bieden van een luisterend oor en het leren van elkaars ervaringen (Kesselring et al., 2015). Zo is structureel contact een belangrijke voorwaarde voor het bereiken dat opvoeders een beroep op elkaar doen. Om de resultaten van huidig onderzoek derhalve te kunnen plaatsen in het licht van de mate waarin structureel contact van toepassing is bij de ouders, is het van belang om dit uit te vragen.</p>
4.	<p>De vragen naar de inhoudelijke invulling van de dialoogactiviteiten van het initiatief worden gesteld om een beeld te krijgen van het zogenaamde 'aanbod' van de initiatieven. Uit onderzoek blijkt dat er veelal een discrepantie bestaat tussen het aanbod van opvoedingsondersteuning en de feitelijke behoeften van ouders die deze bijeenkomsten bijwonen (Asscher et al., 2008). Zo geeft dit onderzoek aan dat het aanbod vaak niet aansluit op de concrete behoeften en leefwereld van veel ouders. In praktische zin is het in huidig onderzoek ten tijde van de coronacrisis niet mogelijk om de bijeenkomsten te bezoeken om zo een beeld te krijgen van het aanbod van de initiatieven. Het uitvragen van deze aspecten is zodoende van belang in het interview.</p>
5a.	<p>Naast het verkrijgen van inzicht in het aanbod van de initiatieven, is het van belang om de behoeften van opvoeders aangaande dialoogactiviteiten in kaart te brengen. Onderzoek geeft aan dat de ervaringen en behoeften van gebruikers bij initiatieven nog onvoldoende bekend en beperkt onderzocht zijn (Gorissen, 2017). Deze empirische schaarste kan zodoende als gevolg hebben dat het aanbod van de bijeenkomsten onvoldoende aansluit bij de concrete behoeften en leefwereld van de ouders (Asscher et al., 2008). Dit is problematisch, aangezien het de werkzaamheid van de initiatieven remt (Gorissen, 2017). Gezien deze probleemstelling, wordt in huidig onderzoek specifiek getracht om de behoeften van ouders aangaande dialoogactiviteiten in kaart te brengen.</p>

6.	<p>Als het aanbod en de behoeften zichtbaar zijn gemaakt, is het van belang om te vragen in hoeverre deze verenigd worden in het initiatief. In topic 6 wordt zodoende onder meer ingegaan op de positief ervaren onderdelen en zaken/onderdelen die nog gemist worden. Op deze wijze wordt onderzocht in hoeverre enige discrepanties bestaan tussen de behoeftes en het aanbod. Deze topic is opgesteld gezien onderzoeken aangeven dat het aanbod van initiatieven, als opvoedingsondersteuning, en behoeften van opvoeders nog vaak niet geheel aansluiten op elkaar (Asscher et al., 2008; Gorissen, 2017). Het is zodoende relevant om te onderzoeken in hoeverre dit zich ook in huidig onderzoek voordoet.</p>
5b/7a.	<p>Zoals eerdergenoemd is het van belang om de behoeften van de opvoeders in kaart te brengen. Gezien de onderzoeksvraag zich richt op informele sociale steun is het belangrijk om dit specifiek uit te vragen. Informele sociale steun is immers een centraal mechanisme binnen de PCS (Kesselring, 2014). Daarnaast kan informele sociale steun ook als protectieve factor fungeren tegen risicofactoren en wordt het derhalve als belangrijke uitkomst van opvoedingsondersteuning benoemd (Asscher et al., 2008). Voor het bewerkstelligen van informele sociale steun is het contact met mede-opvoeders van essentieel belang (Kesselring, 2014). Gezien de eerdergenoemde probleemstelling betreffende de onvoldoende aansluiting van behoeften en aanbod, wordt in huidig onderzoek getracht om de behoeften van ouders aangaande contact met andere opvoeders in kaart te brengen.</p> <p>Om richting te geven aan de vraag naar de behoeften wordt gebruik gemaakt van de drie types informele sociale steun die in dit onderzoek onderscheiden worden: emotionele, instrumentele en informatieve steun. Emotionele steun toont zich in de opvoedingscontext onder meer in de vorm van betrokkenheid jegens opvoedvragen en het verschaffen van een luisterend oor (Heaney & Israel, 2008; Kesselring, 2014). Opvoeders kunnen elkaar eveneens instrumenteel steunen door praktische hulp te verlenen, bijvoorbeeld door op andermans kinderen te passen (Heaney & Israel, 2008). Hetgeen ook het resultaat kan zijn van de activiteiten binnen de PCS (Kesselring, De Winter, Horjus, & Van Yperen, 2013). Daarnaast kan er ook sprake zijn van informatieve steun, waarbij informatie en advies uitgewisseld worden (Heaney & Israel, 2008).</p>

7a.	<p>Gezien het belang van contact met mede-opvoeders voor het realiseren van informele sociale steun (Kesselring, 2014), is getracht de specifieke behoeften van ouders met betrekking tot dit contact met mede-opvoeders in kaart te brengen. Derhalve wordt de ouders gevraagd hoe het contact met de andere opvoeders verloopt, zowel tijdens als buiten de bijeenkomsten. Er is binnen dit interviewonderdeel ook bijzondere aandacht weggelegd voor het contact buiten de bijeenkomst. Uit eerder onderzoek blijkt namelijk dat ouders hun deelname als zinvol beschouwen, omdat zij ook contact houden met andere ouders in de publieke ruimte, buiten de bijeenkomsten om (Kesselring et al., 2013). Op deze wijze kunnen de bijeenkomsten dus ook bijdragen aan het realiseren van publieke familiariteit; hetgeen een belangrijke voorwaarde is voor het realiseren van informele sociale controle en informele sociale steun (Kesselring et al., 2013). Kortom, het is voor informele sociale steun van belang dat er ondersteunend contact tussen opvoeders plaatsvindt, zowel tijdens als buiten de bijeenkomsten. Om de behoeften van ouders aangaande dit contact in kaart te brengen, wordt gevraagd naar de interacties met andere ouders.</p>
7b.	<p>Het in kaart brengen van de rol van de professionals binnen het initiatief is van belang, omdat de professionals een belangrijke aanjaagfunctie hebben (Kesselring, 2014). Zij vervullen immers een centrale rol binnen het vormgeven van de dialoogactiviteit. De professionals faciliteren het contact tussen opvoeders en kunnen zodoende dialoog tussen opvoeders stimuleren (Kesselring et al., 2013). Deze dialogen vormen de basis van het uitwisselen van wederzijdse informele sociale steun, omdat ouders op deze manier in contact komen met de ervaringen en verhalen van anderen en tegelijkertijd hun eigen verhalen en vragen kunnen delen. Zodoende kunnen professionals een rol spelen bij het verkleinen van de barrière om steun te geven en te ontvangen (Kesselring et al., 2013). De houding van de professionals is hierbij van belang. Voor het faciliteren van dialogen tussen opvoeders is het immers van belang dat de professionals zich terughoudend opstellen en niet zelf meteen advies geven (Kesselring et al., 2013). Naast het zichtbaar krijgen van het 'aanbod' hierin van de professionals in de initiatieven, is het van belang om de behoeften van ouders aangaande de rol van professionals uit te vragen. Op deze wijze kan onderzocht worden in hoeverre de behoeften van ouders en het aanbod van de initiatieven over de rol van de professionals overeenkomen, aangezien uit onderzoek blijkt dat beide niet altijd verenigd worden in initiatieven (Asscher et al., 2008).</p>
8.	<p>Aangezien informele sociale controle een handeling betreft, is het een lastig concept om middels interviewvragen te meten. Het waarnemen van de uitvoering van werkelijke informele sociale controle is immers onmogelijk (Wickes, Hipp, Sargeant, & Mazerolle, 2017). Onderzoeken die zich onder meer richten op informele sociale controle focussen zich daarom voornamelijk op de attitude van opvoeders ten aanzien van informele sociale controle (Kesselring, De Winter, Horjus, Van de Schoot, & Van Yperen, 2012). Zo stellen ze bijvoorbeeld vragen aan</p>

	<p>ouders over de mate waarin zij vinden dat andere (mede)opvoeders betrokken moeten zijn in de opvoeding van hun eigen kinderen en het recht hebben om eveneens controle uit te oefenen over hun eigen kinderen.</p> <p>In huidig onderzoek wordt er voornamelijk gefocust op behoeften naar informele sociale controle en is de vraag of ouders daadwerkelijk de informele sociale controle handelingen uitvoeren minder van belang.</p> <p>In huidige geïndividualiseerde maatschappij is het uitvoeren van informele sociale controle handelingen bij andere kinderen ongewoon geworden, aangezien de opvoeding steeds meer als een privéaangelegenheid van de ouders wordt beschouwd (Kesselring et al., 2012). Doordat betrokkenheid bij de opvoeding van andere kinderen minder vanzelfsprekend is in de huidige maatschappij, is het aannemelijk dat ouders bij interviewvragen over informele sociale controle niet onmiddellijk eigen ervaringen of situaties kunnen oproepen. Het is zodoende twijfelachtig of enkel interviewvragen voldoende besef geven van het concept informele sociale controle. Om context te geven aan deze vragen, wordt er in huidige studie gebruik gemaakt van vignettes (Jackson, Harrison, Swinburn, & Lawrence, 2015). In deze vignettes worden realistische situaties voorgelegd waarin informele sociale controle wordt uitgeoefend. Op deze wijze krijgen de vragen context en doen ze zich niet voor in isolatie (Jackson et al., 2015). Middels deze techniek wordt zo getracht om het begrip van ouders over de vragen te verhogen. Bovendien kan het fungeren als een stimulus waarbij op een andere wijze (dan enkel interviewvragen) reacties kunnen worden ontlokt (Jackson et al., 2015). Bij vignettes kunnen ouders zichzelf namelijk plaatsen in de situatie, waardoor op een meer betrouwbare wijze informatie verkregen wordt dan als de vragen in isolatie (zonder een context) gesteld zouden worden. Om deze redenen is er in huidig onderzoek voor gekozen om vignettes te gebruiken om informele sociale controle uit te vragen bij ouders.</p> <p>Bovendien wordt middels de vignettes de vergelijkbaarheid van de antwoorden gewaarborgd doordat eenzelfde informele sociale controle handeling voor elke ouder als basis dient voor zijn/haar antwoorden, namelijk de handeling beschreven in het vignet. Zodoende wordt gestuurd op een specifieke operationalisering van informele sociale controle. Dit is van belang omdat informele sociale controle een grote verscheidenheid aan gedragingen omvat (Wickes et al., 2017).</p>
--	--

Referenties Wetenschappelijke Verantwoording

- Asscher, J., Hermanns, J., & Deković, M. (2008). Behoefte aan opvoedingsondersteuning van ouders van jonge kinderen. *Pedagogiek*, 28(2), 114-127. Geraadpleegd van <https://www.aup.nl/en/journal/pedagogiek>
- Bertrand, R. M., Hermanns, J. M. A., & Leseman, P. P. M. (1998). Behoefte aan opvoedingsondersteuning in Nederlandse, Marokkaanse en Turkse gezinnen met kinderen van 0-6 jaar. *Nederlands Tijdschrift voor Opvoeding, Vorming en Onderwijs*, 14(1), 50-71. Geraadpleegd van <https://www.verwey-jonker.nl/>

- De Winter, M. (2008). Het moderne van kindermishandeling. In W. Koops, B. Levering, & M. De Winter (Red.), *Opvoeding als spiegel van de beschaving. Een moderne antropologie van de opvoeding* (pp. 150-165). Amsterdam: SWP.
- Gorissen, W. (2017). *Samen lerend doen wat werkt. Een nieuwe kijk op evidence-based practice in zorg en welzijn voor jeugdigen en gezinnen*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Heaney, C. A., & Israel, B. A. (2008). Social networks and social support. In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Red.), *Health behavior and health education* (4^e ed., pp. 189-210). Geraadpleegd van http://www.dphu.org/uploads/attachements/books/books_1483_0.pdf#page=227
- Jackson, M., Harrison, P., Swinburn, B., & Lawrence, M. (2015). Using a qualitative vignette to explore a complex public health issue. *Qualitative Health Research*, 25, 1395-1409. doi:10.1177/1049732315570119
- Kesselring, M. C. (2014). Actieve burgers en actieve professionals in de pedagogische civil society. In K. Jurrius, & H. Torringa (Red.), *Opvoeden in betrokkenheid: Lessen uit de wetenschap* (pp. 19-30). Amsterdam: SWP.
- Kesselring, M. C., De Winter, M., Horjus, B., Van de Schoot, R., & Van Yperen, T. (2012). Do parents think it takes a village? Parents' attitudes towards nonparental adults' involvement in the upbringing and nurture of children. *Journal of Community Psychology*, 40, 921-937. doi:10.1002/jcop.21497
- Kesselring, M. C., De Winter, M., Horjus, B., & Van Yperen, T. (2013). Allemaal opvoeders in de pedagogische civil society. Naar een theoretisch raamwerk van een ander paradigma voor opgroeien en opvoeden. *Pedagogiek*, 33, 5-20. doi:10.5117/PED2013.1.KESSE
- Kesselring, M. C., De Winter, M., Van Yperen, T., & Horjus, B. (2015). De pedagogische civil society in praktijk: Een studie naar de effecten van de activiteiten binnen het programma Allemaal Opvoeders. *Pedagogiek*, 35, 263-284. doi:10.5117/PED2015.3.KESS
- Wickes, R., Hipp, J., Sargeant, E., & Mazerolle, L. (2017). Neighborhood social ties and shared expectations for informal social control: Do they influence informal social controle actions? *Journal of Quantitative Criminology*, 33, 101-129. doi:10.1007/s10940-016-9285-x

Bijlage B Vignet

Een moeder bezoekt samen met haar 3-jarige dochter een bijeenkomst van het mamacafé. Na afloop van de bijeenkomst speelt haar dochter nog even met een ander kind in de speelgoedkeuken. Als haar dochter de pannetjes niet wil delen met het ander kind, spreekt de ouder van het andere kind haar hierop aan. Zij wijst het kind erop dat samen delen hoort bij samen spelen. Het meisje begint van schrik te huilen. De moeder van het huilende meisje loopt meteen naar haar dochter toe en geeft een geïrriteerde blik naar de andere ouder. Daarna loopt ze met haar dochter troostend in haar armen resoluut weg.

Bijlage C Informed Consent

Informatie over deelname onderzoek***"Ervaringen van ouders omtrent opvoedingsondersteuning"***

U krijgt dit informatieblad, omdat u bent uitgenodigd om mee te doen aan een afstudeeronderzoek. Dit blad beschrijft het onderzoek en legt uit wat uw deelname inhoudt.

Wat is het doel van deze studie?

In deze studie onderzoeken we de ervaringen en behoeften van ouders/opvoeders bij initiatieven die zich richten op het bieden van laagdrempelige opvoedingsondersteuning.

Wie voert het onderzoek uit?

Wij zijn Marloes Veen en Leonie Bakker, twee derdejaars Bachelorstudenten Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit Utrecht.

Wat komt er kijken bij deelname aan dit onderzoek?

Als u instemt met deelname aan dit onderzoek, wordt u uitgenodigd voor een interview. Dit interview kan op verschillende manieren plaatsvinden, onder meer via digitale mogelijkheden als Microsoft Teams of via telefonisch contact. Dit interview zal ingaan op uw ervaringen als ouder omtrent de bijeenkomsten die aangeboden zijn door Initiatief X. Dit interview zal ongeveer een half uur duren. Met uw toestemming zal van dit gesprek een audio-opname gemaakt worden en in een later stadium getranscribeerd worden. Op deze wijze hoeft de interviewer zo min mogelijk notities te maken tijdens het gesprek en kunnen uw woorden correct worden opgenomen in het onderzoek.

Moet ik deelnemen?

Nee, deelname aan dit onderzoek is op vrijwillige basis. U kunt u op elk moment terugtrekken van deelname, zonder daarvoor een reden hoeven op te geven.

Wat gebeurt er met mijn informatie?

Er wordt door de twee studenten een transcript gemaakt van het interview. Dat wil zeggen dat de interviews volledig worden uitgeschreven. Deze informatie zal met zorg worden behandeld. De persoonlijke gegevens van u als participant worden daarbij vertrouwelijk behandeld. Zo wordt het transcript geanonimiseerd. Dit omvat het weglaten van persoonlijke gegevens en het vervangen van namen door participantnummers. De citaten in het onderzoek zullen eveneens volledig geanonimiseerd worden. De gegevens worden daarbij niet verstrekt aan eventuele derden. Tot slot zullen de audio-opname en de transcripten na afronding van het onderzoek verwijderd worden.

Wat wordt er gedaan met de resultaten van het onderzoek?

De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt in onze afstudeerscriptie. U heeft hierbij de mogelijkheid om de resultaten van het onderzoek achteraf in te zien.

Contactgegevens

Bij vragen omtrent het onderzoek, aarzel niet om contact op te nemen met ons. U kunt daarbij een e-mail sturen naar:

Marloes Veen
m.veen3@students.uu.nl
Leonie Bakker
l.bakker4@students.uu.nl

Supervisor: Juul Schöpping
j.j.a.schopping@uu.nl

Consent Form

Deelname

Ik heb het informatieblad, gedateerd op 25-03-2020, gelezen en begrepen.

Ik heb de mogelijkheid gekregen om vragen te stellen over het onderzoek.

Ik stem in met deelname aan het onderzoek. Deelname aan het onderzoek omvat geïnterviewd worden. Tevens snap ik dat er een audio-opname wordt gemaakt en dat deze wordt getranscribeerd.

Ik begrijp dat mijn deelname vrijwillig is; Ik kan mij elk moment terugtrekken van deelname, zonder opgave van reden.

Gebruik van de informatie voor slechts dit onderzoek

Ik begrijp dat mijn persoonlijke gegevens, zoals naam en e-mailadres, niet geopenbaard zullen worden aan mensen buiten het onderzoek.

Ik begrijp dat mijn woorden geanonimiseerd geciteerd worden in het onderzoek.

Zodat we je informatie legaal kunnen gebruiken

Ik machtig de onderzoekers voor alle copyright die ik heb in de materialen.

Omdat de interviews digitaal worden afgenomen, zal voorafgaand aan het gesprek om mondelinge toestemming worden gevraagd. Alvast hartelijk dank! Uw deelname wordt zeer gewaardeerd.

